FRA
UNIVERSITETSDIREKTØREN

FREMLEGGSNOTAT
Møtesaksnr.: 3
Møtedato: 08.09.08
Notatdato.: 03.09.08
Arkivsaksnr: 2008/1570
Saksbehandler: Bringager

TIL
UNIVERSITETSSTYRET

Prosess faglig prioritering – de tverrfakultære forskningsområdene

De tverrfakultære forskningsområdene er delsak 2 under styrebehandlingen av prosessen i møtet 08.09.08. Av hensyn til videre fremdrift i arbeidet med slike områder bes styret i dette møtet:

- vedta hovedprinsipper for organisering, ledelse og finansiering av områdene
- vedta hvilke områder som tentativt skal få status som tverrfakultære forskningsområder, og som det bes utarbeidet konkrete planer for. I tillegg til de fem områdene styret tidligere har behandlet forelegges styret en vurdering av ytterligere to områder.

Nedenfor utdypes problemstillingene for styrebehandlingen. Som det fremgår mener universitetsledelsen det er klokt å legge opp til en fremdrift som innebærer en første fase med konkretisering av en programplan for hvert område – både faglig og organisatorisk – og en gradvis kvalifisering av områdene mht kvalitet og faglig produktivitet, så vel som inntjeningsevne.
Av figuren på side 4 i notatet fremgår det hvordan fremdrift og beslutningspunktene er tenkt lagt opp.

På bakgrunn av dette anbefales styret i denne omgang å gi grønt lys til at alle de 7 områdene får anledning til å arbeide videre med programplaner og er med i vurderingen når styret i løpet av våren 2009 tar endelig stilling til hvilke områder som skal få status som prioriterte tverrfakultære forskningsområder.

1. Prinsipper for organisering, ledelse og finansiering av tverrfakultære forskningsområder

For å holde fremdrift i den videre forberedelsen av de tverrfakultære forskningsområdene er det viktig å få avklart med styret hvilke prinsipper som skal legges til grunn for arbeidet. De prinsippene som omtales nedenfor er det enighet om også i dekangruppen og universitetsledelsen anbefaler at disse legges til grunn for videre forberedelser.

Organisering og ledelse

Det er vedtatt som overordnet strategi fra styrets side (vedtatt som delsak i møte 17.06.08) at hovedansvaret for å realisere de faglige prioriteringene tilligger fakultetene. Det må derfor utvikles en organisatorisk struktur som ansvarliggjør og sikrer involvering fra medvirkende fakulteter og som plasserer ansvar på en klar måte i fakultetsstrukturen. Områdene er imidlertid så ulike både mht volum og på andre måter at organiseringen av områdene må kunne gjøres på ulike måter. For alle områdene er det likevel av stor betydning for å lykkes at det utpekes en dedikert faglig daglig leder/forskningsleder med faglig tyngde, engasjement og kapasitet til denne oppgaven.
Universitetsdirektøren vil derfor anbefale – i tråd med dekanenes vurdering -

- at de involverte fakultetene for hvert område selv utarbeider forslag til en organisering og ledelse av forskningssamarbeidet innen området.
- at det for alle områdene utpekes en faglig leder/forskningsleder.

Faglig videreutvikling – fremdrift, ambisjonsnivå og kvalitetssikring

For det videre arbeid bør det forutsettes:

- at det for hvert område utarbeides en programplan. Planen utarbeides av involverte fakulteter innen en tidsavgrenset periode på ca 6 måneder.
- at det legges opp til en kvalifiseringsperiode på ca 2 år hvor områdene kan vise sin fremgang, herunder kvalitet, produktivitet og evne til å trekke til seg eksterne midler.
- at det legges opp til evaluering av områdene etter en noe lengre periode.
- at det etableres et internasjonalt Advisory Board for hvert område som gir råd om forskningsplanene og om faglig videreutvikling av områdene underveis.

Finansiering – prinsipper, ambisjonsnivå

Følgende anbefales lagt til grunn:

- at hovedprinsippet for finansiering av områdene er finansiering gjennom deltakende fakulteters rammer og eksterne midler. Fra UiOs side sikres midler til faglig ledelse og såkornmidler til nettverksaktiviteter slik som seminarer, workshops, samt bruk av Advisory Board. For å stimulere og sette i gang arbeidet avsettes slike midler av fra og med 2009.
- at minst to fakulteter må forplikte seg også økonomisk og avsette midler og stillingsressurser til området, herunder noe administrative ressurser. I det videre arbeidet må involverte fakulteter for de respektive områdene drøfte budsjett for området samlet sett og avklare egen budsjettavsetning.
- at evnen til å tiltrekke seg eksterne midler vektlegges når områdenes vellykkethet vurderes.
- at det - dersom fakultetenes økonomiske innsats har et nivå som gjør det naturlig – bør tilrettelegges for konkurranse om midler til forskningsaktivitet.

Vi ber styret ta stilling til om prinsippene for organisering, ledelse, kvalitetssikring og finansiering virker fornuftige og tilstrekkelig stimulerende til å sikre god realisering av områdene. Dersom styret slutter seg til prinsippene og fremdriften vil de involverte fakultetene bli bedt om å utarbeide programplaner under disse forutsetningene. Med dette opplegget vil styret få programplanene til behandling i løpet av vårsemesteret.

Det konkrete nivået for avsetningen til tverrfakultære områder på UiO-nivå tar styret først stilling til under budsjettbehandlingen i novembermøtet. Det er imidlertid viktig at fakultetene allerede nå får et signal fra styret om at styret tar sikte på en budsjettavsetning i 2009 og 2010 til de formålene som er påpekt over og som vurderes å være særlig viktig å understøtte med sentrale midler.

2. Hvilke tverrfakultære områder skal få status som tverrfakultære forskningsområder

Styret fikk i møtet 08.04.08 presentert vurderingen av følgende 5 områder:

- Demokrati som idé og praksis
- Kulturell endring og kompleksitet – Norge and beyond
- Miljøendringer og bærekraftig energi
- Molekylær Life Sciences
- Religion i det pluralistiske samfunn

I styremøtet 06.05.08 ga styret sin foreløpige tilslutning til disse områdene. Rapporten om disse områdene sendes ikke ut på nytt. For området Miljøendringer og bærekraftig energi, ble det forutsatt en utdyping av en del sentrale punkter. Det er nå utarbeidet en bredere og oppdatert omtale av området fra forskningsdekanene ved SV, MN og JUR (se vedlegg). Som det fremgår er de

samfunnsfaglige perspektivene utdypet, de relevante fagmiljøene er nærmere beskrevet, og det er foretatt en bedre avklaring av forskningstemaene. I sammenheng med den sterke satsingen nasjonalt og internasjonalt på feltet fornybar energi har MN tydeliggjort sitt potensial og tatt klarere stilling til hvordan fakultetet vil samle innsatsen på sine ulike områder (materialer, nano VT og petroleum, samt IKT) inn mot en tyngre og mer enhetlig energisatsing. Det er fremdeles behov for mer tid til nærmere drøfting av potensialet for samarbeid mellom HUMSAM og MN, og det forventes at en tverrfaglig fagkonferanse i november vil bringe dette arbeidet fremover. Det arbeidet som nå er gjort i etterkant av styremøtet i mai bekrefter UiOs styrke og faglige fortrinn innen området.

Styret ba universitetsledelsen følge opp initiativ til å få utdypet mulighetene innen to ytterligere forslag fra henholdsvis SUM og UV:

- Levekår, miljø og helse i utviklingsland (forelå i form av en skisse)
- Kunnskap i skolen (som ble omtalt i UV-fakultetets dokument fra fase 2).

Rektor har hatt samtaler med ledelsen ved SUM og UV, som har arbeidet videre med de respektive forslagene i dialog med en rekke miljøer og enkeltforskere. For begge områdene foreligger det nå notater som beskriver de to områdene og hvilke fagmiljøer som vil være involvert. På møtet vil styret få en presentasjon av områdene.

Som det fremgår er disse to forslagene fremkommet på kortere tid og gjennom en annen prosess enn de 5 områdene som ble fremmet etter vurdering i regi av Forskningskomiteen. Ikke desto mindre er det på kort tid og med stor innsatsvilje beskrevet potensial og forskningsinteresse innen meget relevante og spennende forskningsfelt og indikasjoner på at UiOs fagmiljøer står sterkt. Det er behov for videre arbeid med begge områdene. Innen rammen av de prinsippene for videre arbeid det er lagt opp til, herunder den faglige og organisatoriske kvalitetssikringen og planleggingen som er forutsatt, mener universitetsledelsen at også disse områdene bør gis muligheter til å gå videre med sikte på å få status som tverrfakultære områder.

3. Forholdet til eksisterende institusjonelle satsinger og sentre/programmer - annet

De brede tverrfakultære områdene som nå foreslås har faglige grenseflater mot eksisterende institusjonelle satsingsområdene og sentre/programmer. Det er nødvendig at det videre arbeidet med planlegging av de nye områdene inkluderer en nærmere vurdering av forholdet til eksisterende satsninger – faglig og organisatorisk – enn det som er gjort så langt.

Selv om STK er en viktig bidragsyter i flere av områdene er det særlig EMBIO, CULCOM og SUM som mest direkte er overlappende ift de tverrfakultære forskningsområdene som nå foreslås. Det er derfor særlig viktig at arbeidet med programplanene tar hensyn til og viser hvordan virksomheten innen disse tre områdene/enhetene tenkes utnyttet og inkorporert. Universitetsdirektøren mener derfor det vil være klokt å ta stilling til spørsmål om faglig inkorporering og evt organisatoriske endringer for disse når programplanene, herunder områdenes forslag til organisering, foreligger og skal behandles. Universitetsdirektøren anbefaler videre at styret i den forbindelse også tar endelig stilling til videreføring og organisering av STK og ser samlet på de eksisterende satsingene/programmer/sentre som pt er direkte under styret og de nye, bredere tverrfakultære områdene. I en slik vurdering må også FUNMAT og Etikkprogrammet trekkes inn.

Spørsmålet om hvilken rolle og betydning de tverrfakultære områdene etter hvert vil kunne ha for utvikling av studieporteføljen er foreløpig lite diskutert. Rektor og universitetsdirektør vil ta dette opp med dekanene og få avklart på hvilket tidspunkt det er hensiktsmessig å bringe dette inn i arbeidet med planene for områdene.

Forslag til vedtak:
Styret slutter seg til de skisserte hovedprinsippene for organisering, ledelse og finansiering av de tverrfakultære områdene og ber om at det utarbeides konkrete planer for de syv forslagene i tråd med disse prinsippene.

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Terje Mørland
Forskningsdirektør

Tidsløp for implementering av tverrfakultære forskningsområder

